

Miquel de Moragas i Miquel Botella, Editors

Les Claus de **l'Èxit**

*Impactes socials, esportius,
econòmics i comunicatius de*
Barcelona'92

*Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport
Universitat Autònoma de Barcelona
Museu Olímpic de Lausana
Fundació Barcelona Olímpica*

Els autors

Josep Miquel Abad
Enric Truñó
Fidel Sust
Manuel Llanos
Lluís Millet
Miquel Botella
Ferran Pastor
Jordi López
Andreu Clapés
Josep Bertran
Miquel de Moragas
Joan Botella
Faustino Miguélez
Ferran Brunet
Fernand Landry
John MacAloon
Nancy Rivenburgh
Muriel Ladrón de Guevara
Pilar Carrasquer
Núria García
Xavier Còller
Daniel Romaní
Dolors Aparicio

Les Claus de l'Èxit.

Impactes socials, esportius,
econòmics i comunicatius de
Barcelona'92

Les Claus de l'Èxit.

Impactes socials, esportius, econòmics i comunicatius de Barcelona'92

Els continguts d'aquest llibre no podran ser reproduïts, ni totalment ni parcialment, sense el previ consentiment per escrit dels editors.

© Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport
Universitat Autònoma de Barcelona
Edifici B. 08193 Bellaterra (Barcelona, España)

© Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
Edifici A. 08193 Bellaterra (Barcelona, España)

Editors: Miquel de Moragas i Miquel Botella
Coordinació editorial: Miquel Gómez,
Esther Martí i Núria Garcia
Disseny de la coberta: Josep M.ª Trias (Quod)

Primera edició: juliol de 1995

Dipòsit legal: B. 30.733-1995
ISBN 84-490-0388-1
Composició: Víctor Igual, S. L.
Impressió: Duplex, S. A.
Enquadernació: Serveis Gràfics 106, S.L.
Printed in Spain - Impres a Espanya

Índex

Joan Antoni Samaranch <i>President del Comitè Olímpic Internacional</i>	7
--	---

Presentació

Pasqual Maragall <i>President del COOB'92</i> <i>Alcalde de Barcelona</i>	9
---	---

Introducció

Josep Miquel Abad <i>Conseller Delegat del COOB'92</i> «Balanz de les realitzacions del COOB'92»	11
--	----

Organització dels Jocs

Miquel Botella «Les claus de l'èxit dels Jocs»	18
---	----

Esports

Enric Truñó «Barcelona, ciutat de l'esport»	43
--	----

Manuel Llanos «Així va col·laborar el Comitè Olímpic Espanyol en l'èxit del '92»	57
--	----

Mitjans de comunicació

Miquel de Moragas / Nancy Rivenburgh / Núria Garcia «La imatge de Barcelona'92 a la televisió internacional»	76
---	----

Muriel Ladrón de Guevara / Xavier Còller / Daniel Romani «La imatge de Barcelona a la premsa internacional» .	98
---	----

Disseny

Miquel de Moragas «Disseny, logotip i mascota en la promoció i la identitat de Barcelona'92»	115
--	-----

Jocs Paralímpics Barcelona'92

Fernand Landry «Els Jocs Paralímpics i la integració social»	130
---	-----

Política

Joan Botella

- «Els Jocs Polítics. Actors i estratègies entorn
dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992» 145

Societat

Faustino Miguélez / Pilar Carrasquer

- «La repercussió laboral dels Jocs Olímpics» 155

Andreu Clapés

- «Voluntaris Barcelona'92: la gran festa
de la participació» 171

John MacAloon

- «Barcelona'92: un punt de vista
des de l'antropologia cultural» 187

Urbanisme

Lluís Millet

- «Els Jocs de la Ciutat» 194

Economia

Ferran Brunet

- «Anàlisi econòmica dels Jocs Olímpics de
Barcelona'92: recursos, finançament i impactes» . . . 209

Tecnologia

Jordi López / Ferran Pastor

- «Barcelona'92: les estratègies de la tecnologia» . . . 244

Josep Bertran

- «La imatge de la tecnologia als Jocs Olímpics
de Barcelona'92» 260

Epíleg

Fidel Sust

*Director General d'Esports de la Generalitat
de Catalunya*

- «L'herència esportiva dels Jocs de Barcelona» . . . 267

Bibliografia sobre Barcelona'92

- Dolors Aparicio 272

Apèndix

Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport.

Càtedra Internacional d'Olimpisme.

- Fundació Barcelona Olímpica 282

AIXÍ VA COL·LABORAR EL COMITÈ OLÍMPIC ESPANYOL EN L'ÈXIT DEL '92

MANUEL LLANOS¹

L'experiència adquirida a Espanya durant els anys previs als Jocs Olímpics, en l'organització de grans esdeveniments esportius i fonamentalment en l'organització del Campionat del Món de Futbol de 1982, va fer pensar al Comitè Olímpic Espanyol (COE) i d'altres institucions esportives de l'estat en la necessitat d'assolir resultats suficientment dignes per part de l'Equip Olímpic Espanyol durant els Jocs Olímpics de Barcelona. De no aconseguir-los es corria el risc que, malgrat l'immens esforç organitzatiu, el públic espanyol sortís decepcionat.

El Comitè Olímpic Espanyol, independentment de la seva participació en els òrgans de Govern del COOB'92, des de 1982 ha posat en marxa, unes vegades per pròpia iniciativa i altres d'acord amb altres institucions, un seguit de plans que s'enquadren en els cinc programes següents:

— Programa ADO'92, autèntic motor dels èxits esportius aconseguits pels esportistes espanyols.

— Programa d'Organització i Suport Logístic, amb el qual es garantia el benestar i els mitjans materials a l'Equip Olímpic Espanyol en relació a l'esforç realitzat durant cinc anys.

— Programa d'Informació i Seguiment Tècnic, a través del qual es va poder transmetre la confiança necessària a directius, tècnics i esportistes, abans i durant la celebració dels Jocs, tot emprant el coneixement exhaustiu del conjunt de circumstàncies i detalls que envolten la mateixa competició. Per una altra banda, es va oferir tota la informació possible, fidedigna i objectiva, als mitjans de comunicació, elements indispensables per crear un ambient d'«eufòria controlada», necessària per a la consecució de l'èxit, del qual el Comitè Olímpic Espanyol n'estava convençut un cop realitzats els programes descrits més amunt.

1. Llicenciat en Educació Física per l'Institut Nacional d'Educació Física de Madrid. Membre de la Comissió Tècnica d'ADO'92. Director d'Esports del Comitè Olímpic Espanyol. Director Executiu del Mestratge d'Alt Rendiment Esportiu de la Universitat Autònoma de Madrid.

— Programa d'Assessorament i Suport del Gabinet de Premsa als Mitjans Informatius.

— Programes de Suport i Assessorament a la Família Olímpica Espanyola.

1. PROGRAMA ADO'92: UNA INICIATIVA PER A L'ESPORT D'ELIT

El Programa de l'Associació d'Esports Olímpics (ADO'92) va néixer l'any 1988 com una iniciativa bàsica per al suport de l'esport d'elit de cara a la important cita de Barcelona'92. Aquest suport es va concretar en l'entrada, per primera vegada en la història de l'esport espanyol, de patrocinadors privats que van fer possible el finançament d'uns plans específics de preparació olímpica.

L'Associació d'Esports Olímpics era integrada per tres organismes, Comitè Olímpic Espanyol (COE), Consell Superior d'Esports (CSD) i Ràdio Televisió Espanyola (RTVE), els quals van formar part d'una Associació sense ànim de lucre que estava enfocada a l'obtenció de recursos financers per al suport a la preparació olímpica de l'esport espanyol. Els representants d'aquests tres organismes integraven la Junta Directiva de l'ADO'92, que era l'òrgan rector de les directrius que s'havien seguit des de la seva fundació per adequar els recursos obtinguts a la preparació olímpica.

ADO'92 funcionà com una entitat privada de gestió que administrava i trametia les aportacions econòmiques provinents dels patrocinadors a cadascuna de les Federacions, alhora que controlava el desenvolupament dels plans esportius que les esmentades Federacions presentaven cada any.

L'any 1988, i després d'alguns mesos de treball i intercanvi d'idees a càrrec d'un equip organitzat pel Secretari d'Estat per a l'Esport, Javier Gómez Navarro, va engegar-se el COE, amb Carles Ferrer Salat al capdavant, l'experiència i visió empresarials del qual, així com el seu model d'organització basat en una destacable participació tècnica de les Federacions Esportives Espanyoles, van resultar bàsics.

L'aspecte que els socis inicials del Programa ADO'92 (CSD y COE) van albirar amb més claredat fou que aquest projecte hauria d'ésser finançat exclusivament per l'empresa privada, mitjançant el patrocini dels diferents esports olímpics, que al seu torn estarien presents en el programa de Barcelona'92.

Es tractava de 28 disciplines que exigien 28 empreses disposades a endegar una tasca fins aleshores desconeguda per la majoria d'elles. Consistia a reunir un grup selecte d'em-

preses disposades a invertir una mitjana de 100 milions de pessetes anuals des de 1988 fins a 1992.

Compensacions al Patrocinador

Un element fonamental havia d'ésser allò que es podria oferir al patrocinador perquè considerés atractiva la idea. Immediatament va aparèixer una alternativa: calia un tercer soci que oferís quelcom d'innovador, realment atractiu, i aquest no podia ser un altre que la televisió.

Per aquelles dates Televisió Espanyola (TVE) es presentava com el tercer punt bàsic del programa, ja que el rendiment publicitari que podrien assolir les empreses d'ADO'92 durant els anys següents podia ser més gran si un dels socis del projecte era el mitjà que gaudia d'índexs d'audiència notables en el món de l'esport. Si a això li afegim el fet que Televisió Espanyola oferia als patrocinadors un atractiu descompte en les seves tarifes de publicitat, no hi ha cap dubte que l'opció d'intentar que participessin en aquesta idea no era només encertada, sino àdhuc necessària.

Capacitació dels recursos financers

La gestió del President del COE, Carles Ferrer Salat, davant d'alguna de les empreses més importants de l'Estat espanyol va ser cabdal perquè ADO'92 pogués comptar amb recursos que s'apropaven als 2.300 milions de pessetes per al 1988 i perquè, a més a més, l'esport de competició del nostre Estat es recolzés en l'aspecte econòmic, no sols mitjançant el Programa III del CSD, sinó també gràcies a l'aportació de l'empresa privada. Havia nascut, amb aquest programa, una forma de finançament que, indefectiblement, serà la que l'esport d'alta competició necessitarà en el futur per no dependre en excés de les aportacions governamentals.

Funcionament esportiu del programa

Un cop aconseguit el finançament, la base del Programa ADO'92 la constituïa, lògicament, l'estructura esportiva que se'n seguiria. No es tractava només de rebre diners d'una empresa i passar-los a la Federació corresponent per augmentar el seu pressupost anual, sinó, tot al contrari, tenir cura perquè aquests recursos amb caràcter finalista fossin emprats efectivament en la preparació dels millors esportistes de cada especialitat.

<i>Patrocinador</i>	<i>Aportació en M. ptes.</i>
Coca-cola	1.445
Castellblanch	117
Banco Exterior	681
Freixenet	367
Seat	722
Hispano Americano	867
Endisa	285
Banesto	722
Seguros La Estrella	577
Leche Pascual	867
Cuétara	462
BBV	292
Uralita	88
Renfe	578
Unesa	578
Bimbo	722
Pikolín	231
Tabacalera	1.054 *
Nestlé	578
Nutrexpa	231
Camp	155
BCI	156
Huarte	40
Banco de Santander	104
ONCE	403
Kelme	95
Iberia	120
Santa Lucía	60
Total	12.597

Patrocinadors ADO, programa Barcelona'92

Per això, la Comissió Tècnica d'ADO'92 —a la qual van pertànyer durant el període olímpic Manuel Fonseca (1987), Alfredo Goyeneche (1987-1992), Fernando Sánchez Bañuelos (1988-1992), Manuel Llanos (1988), Ramiro Merino (1989), Francisco Guzón (1990-1992) i Stephan Pasczyk (1991-1992)— mantingué una sèrie de reunions amb cadascuna de les Federacions amb la finalitat de conèixer les seves necessitats i ajustar les quantitats anuals a percebre en funció de la importància de l'esport i del seu nivell de despesa.

Establertes aquestes quantitats i assignats els patrocina-

dors de cada esport, es va procedir a elaborar un doble programa amb cada Federació, econòmic i esportiu, que fóra la pauta segons la qual es guessin ADO'92 i les mateixes Federacions en el seu funcionament anual. En aquests programes eren els responsables federatius els qui proposaven a ADO'92 les partides per les quals necessitaven diners i, per una altra banda, els objectius esportius que pretenien aconseguir per continuar dins del programa.

No cal dir que, sobretot durant el primer any, aquesta nova forma de treballar va dur alguns problemes de relacions amb les diferents Federacions, poc avesades a un control i un seguiment tan estricte de llurs despeses i llurs resultats esportius, un ajustament lògic que, amb el temps, es va anar polint fins arribar a funcionar, en la majoria dels casos, de manera pràcticament automàtica.

Pel que fa a l'aspecte esportiu, el programa ADO'92 no es basà simplement en unes beques als millors esportistes de cada especialitat. Les propostes d'ajut comprenien els següents aspectes:

- assignacions anuals per als esportistes que en funció de les seves necessitats varen oscil·lar entre un mínim de 840.000 pessetes i un màxim de 7.800.000 pessetes (l'any 1992 la mitjana estava al voltant dels 3.000.000 de pessetes);

- contractació dels millors entrenadors en cada disciplina per tal de poder preparar els atletes amb les tècniques més avançades;

- finançament per realitzar concentracions, tant a Espanya com a l'estranger, segons les necessitats de cada esport;

- assistència a les millors i més importants competicions;

- finançament per a l'adquisició del material més avançat tecnològicament;

- controls biomèdics d'alta especialització, mitjançant la unitat adquirida per ADO'92, i a través dels diferents controls realitzats per l'equip mèdic del COE.

Seguiment tècnic

El departament esportiu d'ADO'92 no s'ha conformat amb l'anàlisi freda dels resultats o les reunions periòdiques de la Comissió Tècnica amb les Federacions. Un equip de professionals del món de l'Educació Física dugué a terme durant tots aquells anys un seguiment puntual de cadascun dels esports a les seves competicions més importants, a concentracions i entrenaments. Els informes derivats, juntament amb els resultats finals de cada competició prevista al programa anual de les Federacions, donaven com a resultat una

anàlisi de cada disciplina per part de la Comissió Tècnica, la qual era traslladada a la Junta Directiva que prenia les decisions corresponents.

De la quantitat a la qualitat

El gener de 1989 quasi 900 esportistes figuraven en la nòmina d'ADO'92. Es va decidir realitzar la selecció dels millors esportistes de cada especialitat al llarg de dures i exigents proves anuals. Aquesta decisió fou polèmica per la seva duresa, però els fets van donar la raó als plantejaments de la Comissió Esportiva. Al final van arribar a la competició olímpica els millors esportistes: 268; pel camí se n'hi havien quedat més de 600.

2. PROGRAMA D'ORGANITZACIÓ I SUPORT LOGÍSTIC A L'EQUIP OLÍMPIC ESPANYOL

Un cop finalitzats els Jocs Olímpics de Seül, es va començar a estructurar allò que seria el Programa d'Organització i Suport Logístic de l'Equip Olímpic Espanyol. Les experiències anteriors no eren suficients, ja que les circumstàncies i les responsabilitats en aquesta ocasió serien molt especials.

Un gran encert del COE va ser comptar des de bon principi amb tres persones experimentades que repetien responsabilitats: Alfredo Goyeneche, vice-president primer del COE i Joaquín Dualde, Cap de Missió, com a càrrecs institucionals; i Joaquín Agulla, Cap de Missió Adjunt, sobre el qual recauria la responsabilitat professional de la Missió Olímpica.

Les diferents àrees de treball van ser dissenyades abans de començar a operar formalment, i havien d'acomplir uns terminis prèviament establerts, tot incloent la previsió d'una capacitat d'ajustament temporal en el seu desenvolupament. En aquest Programa van participar cinc càrrecs institucionals i divuit professionals.

Equipament

Dos anys abans del començament del Jocs van iniciar-se els treballs sobre equipament o uniformitat que comprenen el vestuari de desfilada, lleure i competició. Cal destacar que el Comitè Olímpic Espanyol es feia càrrec per primera vegada de l'aportació de la roba de competició a tots els esportistes i modalitats esportives per molt específic i tècnic que fos l'esport. Aquesta mesura assegurava una identifi-

cació unificada que es valorava positivament, però que, per contra, feia més complex el disseny i la fabricació de les peces.

L'abillament de lleure va ser triat per una comissió, després de realitzar proves amb diferents teixits i colors, així com amb una important quantitat de complements.

El disseny del vestuari de competició havia d'adaptar-se a les necessitats de cada modalitat esportiva, mantenint, però, una identificació comuna per a tot l'equip olímpic, especialment a través del color. Les opcions diverses que es van presentar per a cada esport i modalitat van ser seleccionades per una comissió i ratificades posteriorment per cada federació.

El calçat de competició va ser triat lliurement pels equips i esportistes.

Quinze dies abans del començament dels Jocs Olímpics es va fer lliurament de la totalitat del vestuari, en embalatge individual, a tots els esportistes, tècnics i oficials que formaven part de l'Equip Olímpic Espanyol. A la Vila Olímpica es va habilitar un magatzem-taller per realitzar els canvis i retocs necessaris.

En resum, serà suficient dir que es van confeccionar un total de 34.600 peces de roba, corresponents a 250 patrons diferents. A cada membre de l'equip olímpic li van correspondre un mínim de 57 peces.

Viatges

Els viatges es van programar de forma individualitzada, atenent els suggeriments dels tècnics i esportistes, fins al punt que alguns equips i esportistes van arribar a Barcelona deu dies abans del començament dels Jocs, i d'altres, tanmateix, arribaren hores abans de competir. Es va donar el cas anecdòtic d'esportistes que assistiren a la Cerimònia de la Inauguració i tornaren als seus llocs d'entrenament, fora de Barcelona, fins al mateix dia de la competició. Amb aquesta estratègia es volien respectar els programes de preparació.

Els esportistes que finalitzaven les seves actuacions tenien 48 hores per retornar als seus llocs d'origen, amb la finalitat que no es produïssin interferències en la concentració de la resta dels membres de l'Equip Olímpic.

Acreditacions

El pla de viatges estava perfectament coordinat amb el programa d'acreditacions. El dia i l'hora d'arribada de cada

esportista o equip estava predeterminat per tal d'evitar temps mort en l'accés a la Vila Olímpica. Cap esportista espanyol o membre de la Missió Olímpica no va haver d'esperar més de quinze minuts per acreditar-se.

Allotjaments

La missió espanyola es va situar a la primera línia d'edificis enfront del port olímpic, en el centre neuràlgic on s'ubicaven els serveis generals (restaurant, banc, sales d'esbarjo, bugaderies, parades de bus, etc...). En la tria del lloc va col·laborar i assessorar la Comissió d'Atletes del COE.

Sis mesos abans de començar els Jocs es va realitzar la primera distribució d'apartaments segons esports, sexes i edats. Un mes abans d'obrir-se la Vila Olímpica cada apartament tenia assignació concreta.

Al capdavant es pot afirmar que un esportista, un cop arribat a l'aeroport, trigava entre 30 i 45 minuts a estar perfectament allotjat i acomodat a la Vila Olímpica.

Serveis mèdics

Tot i que per aquests Jocs tots els esports van dur llurs metges i fisioterapeutes, a la Vila Olímpica es va muntar una clínica permanent (coordinada pel doctor Marcos Becerro) per als esportistes i altres membres de la missió que necessessin el servei mèdic d'urgència.

Entrenaments pre-competició

Els entrenaments organitzats des de l'obertura de la Vila Olímpica fins al començament dels Jocs, es van programar en contacte amb els tècnics dels diferents esports, un mes abans de la data d'obertura, tot comunicant al COOB les necessitats i els horaris més apropiats, i controlant aquest aspecte tan important sobretot per als esportistes d'equip i esports de precisió.

Relacions externes

Per tal de fer còmoda, agradable i a la vegada seriosa l'estança a la Vila Olímpica, el Departament de Relacions Externes programà i organitzà les visites de familiars, directius, periodistes, etc., tenint en compte que l'esportista necessitava concentració i repòs.

El balanç final constata que el Programa d'Organització i

Suport Logístic a l'Equip Olímpic Espanyol no va rebre ni una sola queixa per la seva comesa, ni abans ni durant la celebració dels Jocs Olímpics.

3. PROGRAMA D'INFORMACIÓ I SEGUIMENT TÈCNIC DE L'EQUIP OLÍMPIC ESPANYOL

El programa de seguiment de l'equip espanyol es va plan-tejar per aconseguir dos objectius:

a) Obtenir un informe ben ampli i objectiu del desenvolupament de la competició olímpica i altres incidències relacionades amb la participació espanyola.

b) Lliurar el suport més ampli possible a tècnics i esportistes, a través de la presència de persones vinculades a la seva preparació i al Comitè Olímpic Espanyol, durant les competicions i altres situacions relacionades amb l'àrea tècnica.

Tot assolint aquests objectius es cobrien, a més a més, una sèrie de mesures preconcebudes, com era oferir una roda de premsa diària al Centre Principal de Premsa per aportar als mitjans de comunicació la valoració del COE sobre l'Equip Olímpic Espanyol. Per una altra banda, també es mantenia una relació directa amb els diferents federatius, tècnics i esportistes durant l'activitat, i diàriament s'aplegava el material de base necessari per a l'informe final.

Les directrius del treball de seguiment foren marcades per Alfredo Goyeneche, Vice-president primer del COE i President de la Comissió d'Alta Competició.

Fases del Programa

Abans de començar els Jocs Olímpics

El dia 4 de juny de 1992 es va trametre un projecte de visites al Director General d'Esports del CSD, Manuel Fonseca, per coordinar els horaris i les responsabilitats de les diferents instal·lacions olímpiques. El programa va ser desenvolupat, per ordre del Sr. Fonseca, per Daniel Carbonell, Director de Relacions amb les Federacions Internacionals i Comitès Olímpics Nacionals del COOB'92, i per Manuel Llanos, director d'Esports del COE.

A partir de les diferents visites a les instal·lacions es va demanar la següent informació:

- Accessos d'esportistes i oficials a les instal·lacions.
- Aparcaments (públic, esportistes, oficials, VIPs).
- Vestuaris.

- Zones d'escalfament.
- Zones de competició i les seves característiques.
- Espais per a rodes de premsa a les instal·lacions.
- Serveis sanitaris.
- Circuits interiors de les instal·lacions.

Com a resultat d'aquestes visites es va confeigir un quadre on es recollia tota la informació d'interès de totes i cadascuna de les instal·lacions on se celebrarien els Jocs: persones responsables de les diferents àrees, telèfons de contacte, accessos, etc. A més a més, es van comprovar *in situ* les distàncies i els temps de desplaçament entre les diferents instal·lacions esportives per tenir cura de possibles imprevistos.

Prèviament a l'inici de les competicions olímpiques i entre els dies 16 i 23 de juliol es van programar diferents assistències, tant als llocs d'entrenament d'esportistes i equips com a la Vila Olímpica i al Centre Principal de Premsa, amb l'objecte d'analitzar el funcionament de les diferents instal·lacions i altres elements logístics, i sobretot per poder intercanviar impressions i agermanar els equips que ja es trobaven a Barcelona.

Per primera vegada, el Comitè Olímpic Espanyol tenia la informació necessària per poder planificar un mes abans del començament, sense ensurts de darrera hora, l'activitat esportiva dels nostres representants. Així ho havien fet Comitès Olímpics com els dels Estats Units, Alemanya, Gran Bretanya, Itàlia, etc...

Es va crear un equip de seguiment format per: Fernando Sánchez Bañuelos, Director Tècnic d'ADO'92; Juan Carlos Razquin, tècnic d'ADO'92; Cipriano Garro, tècnic d'ADO'92; Nicolás Terrados, metge d'ADO'92; Esteban Gorostiaga, metge d'ADO'92; Silvio Rubio, metge d'ADO'92 i Manuel Llanos, Director d'Esports del COE.

L'equip va residir durant els Jocs a la Vila Olímpica. Les persones que pertanyien a ADO'92, a més a més del seu treball específic de seguiment i suport biomèdic, segons els casos, aportaren la informació necessària per al COE. En aquest Programa van participar un càrrec institucional i set professionals.

Durant la celebració dels Jocs Olímpics

El pla de treball desenrotllat dia a dia durant la celebració dels Jocs Olímpics seguia el següent esquema:

La jornada començava a les 8:00 hores, a l'Hotel Princesa Sofia, lloc de residència dels responsables institucionals del COE, amb el lliurament a Alfredo Goyeneche (portaveu

del COE) d'un informe amb la documentació sobre els resultats del dia anterior i les previsions del dia. Posteriorment, l'esmentat document s'enriquia amb els comentaris i les incidències puntuals sobre els esportistes, la Vila Olímpica, etc., i es completava amb l'informe mèdic necessari. A les 8:30 se celebrava una reunió a les oficines del COE, al Centre Principal de Premsa (CPP), per completar dades i acabar de tancar la roda de premsa diària.

Entre les 9:00 i les 9:10 començava la roda de premsa al CPP. Aquesta era moderada per una persona designada pel COOB'92 i presidida, normalment, pel Vice-president primer del COE, Alfredo Goyeneche, i pel Secretari General del COE, Feliciano Mayoral. La metodologia seguida consistia en l'exposició de resultats per esports, així com una valoració succinta dels fets. En algunes ocasions esportistes destacats del dia anterior van ser convidats a assistir-hi. Un cop acabada la roda de premsa, començava el treball de camp programat per aquell dia.

A les 24:00 hores se celebrava una reunió a la seu del COE a la Vila Olímpica amb la presència de tot l'equip de seguiment. Cada membre de l'equip aportava la documentació informàtica dels resultats dels esports que li corresponien, així com la seva valoració personal, i es confegia un document-resum. Finalment, es feia repàs del programa del dia següent amb l'objecte de realitzar els ajustatges necessaris sobre el programa previ. Quan finalitzava la reunió, a les 1:30 hores, s'enviaven per fax els resultats oficials a la seu del COE a l'Hotel Princesa Sofia, la qual cosa donava per acabada la jornada.

Les rodes de premsa van ser apreciades per la seva utilitat, ja que en molts casos evitaven que els periodistes haguessin d'assistir a la Vila Olímpica. Un cop finalitzades les rodes de premsa, començava la jornada de seguiment de les competicions on participaven equips o esportistes espanyols.

Hom pot afirmar que la feina feta ha assolit amb solvència els objectius marcats de bon començament. S'ha pogut controlar el desenvolupament de la competició i s'han pogut elaborar informes objectius puntuals de totes les incidències esportives de l'Equip Olímpic Espanyol, aportant a la premsa una informació objectiva i adequada, indispensable per a l'estabilitat dels esportistes. Fins i tot, alguna jornada el portaveu indicava l'esport, el lloc i l'hora on es podien obtenir èxits esportius.

4. PROGRAMA D'ASSESSORAMENT I SUPORT DEL GABINET DE PREMSA ALS MITJANS INFORMATIUS

Distribució d'Acreditacions

Amb anterioritat a l'inici dels Jocs, i tal com indica la Guia de Mitjans del Comitè Olímpic Internacional, era el Comitè Nacional corresponent l'encarregat d'acreditar tots els mitjans nacionals sense drets adquirits.

Per això i donada la dificultat que suposava el repartiment d'acreditacions, perquè la demanda era superior al nombre que havia concedit el COI, es va crear una comissió en la qual estaven representats el COE (en la persona d'Antonio Bustillo), el COOB'92, l'Associació de Periodistes Esportius i l'Associació Nacional de Redactors Gràfics, a la qual s'hi afegia el Sr. Mercé Varela, com a representant espanyol a la Comissió de Premsa del COI.

Aquesta Comissió, creada un any abans dels Jocs, acredità finalment 500 professionals dels mitjans de comunicació, donant el vist i plau a gairebé totes les peticions rebudes.

Grups de Treball

El Gabinet de Premsa del COE va instal·lar dues oficines de treball i va constituir un grup de suport durant la celebració dels Jocs.

Una de les oficines estava instal·lada al Centre Principal de Premsa, conscients que era el centre neuràlgic dels professionals de la informació, així com també el lloc de treball dels principals diaris i agències nacionals i internacionals. La tasca principal consistia a atendre tota la demanda d'informació referida a l'Equip Olímpic Espanyol i facilitar tota la informació generada pel Comitè Olímpico Español.

La segona oficina va ser instal·lada a la Vila Olímpica, font constant de notícies, i en aquesta ocasió motiu d'una gran demanda informativa per part dels mitjans de comunicació. La comesa principal era regular l'accés de la premsa a la Vila i posar en contacte els periodistes amb els membres de l'Equip Olímpic Espanyol, així com facilitar la informació generada pel COE.

També es va proporcionar l'espai necessari per la instal·lació d'un set de Televisió Espanyola (TVE) i un altre per Ràdio Nacional d'Espanya (RNE).

El Gabinet de Premsa comptava a més a més amb un Grup de Suport, constituït per un grup de professionals de la

informació que diàriament acudien als diferents llocs de competició i redactaven un informe sobre l'actuació dels esportistes espanyols. Aquest grup de treball col·laborava també amb les oficines instal·lades al Centre Principal de Premsa i a la Vila Olímpica.

Rodes de Premsa

Des del dia anterior a l'inici dels Jocs, i fins al dia de la seva finalització, el COE oferia una roda de premsa diària a les nou del matí, a través del seu portaveu Alfredo Goyenche. A aquesta roda de premsa hi van acudir, en diferents ocasions, el president del COE, Carles Ferrer Salat i el Secretari d'Estat per a l'Esport, Javier Gómez Navarro, així com els esportistes espanyols que aconseguiren medalles.

A petició dels professionals que acudiren als Jocs de Barcelona, tots els vespres s'oferia una reunió informativa, com a complement de les rodes de premsa matinals, en la qual es recomptaven les notícies més importants succeïdes durant la jornada, i s'oferia el programa de participació dels representants espanyols per al dia següent.

El Gabinet de Premsa del COE també va realitzar la presentació als mitjans de comunicació d'algun dels equips que van participar en els Jocs. A més a més, es va elaborar un Llibre de Participació en el qual s'incloïa la fitxa de tots els components de l'Equip Olímpic Espanyol, amb l'originalitat que s'hi inseria una dedicatòria de cadascun dels esportistes.

El nombre total de professionals i voluntaris que van treballar en aquest Programa va ser d'onze.

5. PROGRAMA DE SUPORT I ASSESSORAMENT A LA FAMÍLIA OLÍMPICA ESPANYOLA

Dos anys abans dels Jocs Olímpics es va començar a treballar en aquest Programa, ja que els components de la Família Olímpica Espanyola, constituïda fonamentalment per membres del COE i patrocinadors d'ADO'92, estaven molt sensibilitzats i motivats per assistir als diferents esdeveniments olímpics.

Entrades i Acreditacions

Els apartats més delicats abans de la celebració dels Jocs corresponien a la reserva d'entrades i sol·licitud d'acreditacions. Al COE li pertocà fer reserves d'entrades per a entitats

esportives de Barcelona, per a les Federacions Espanyoles i Autòniques, per als membres del COE, per als patrocinadors d'ADO'92 i per als diferents compromisos institucionals.

El nombre total de reserves d'entrades es va apropar a les 45.000, la qual cosa dóna idea de l'esforç de gestió realitzat pel COE, augmentat per la gestió de les sol·licituds d'acreditacions per als membres de la Família Olímpica.

Oficina institucional del COE a Barcelona

Una setmana abans de la inauguració dels Jocs es va obrir una oficina de gestió a l'Hotel Princesa Sofia, cedida desinteressadament pel Sr. Joan Gaspart com a centre d'operacions institucionals del COE.

En aquesta oficina es van executar les gestions d'entrades i acreditacions abans esmentades. Es van atendre totes les peticions d'informació i assessorament requerides per la Família Olímpica: esclariment de calendaris i horaris, reserva d'entrades de màxima demanda, reserva de places per a la visita a la Vila Olímpica, distribució d'obsequis i recordatoris, distribució del parc d'automòbils, etc.

A més a més es van coordinar el actes patrocinats pel COE i el seu president, organitzant protocols i invitacions, així com les atencions a altres Comitès Olímpics Nacionals i Federacions Internacionals.

Comentari especial mereix l'atenció que el president del COE va dedicar a la Família Reial, a la qual se li va preparar amb tota cura un programa d'assistència als esdeveniments esportius. Un cop rebuda la informació diària de la Vila Olímpica, es proposaven una sèrie d'assistències a les competicions, en funció de la previsió dels resultats i estudiant els horaris. Aquesta va ser, sense cap mena de dubte, una tasca gratificant.

Quant a l'organització d'aquest Programa se'n va responsabilitzar com a càrrec institucional el Secretari General del COE, Feliciano Mayoral, i com a responsable professional, Antonio Pérez de Guzmán. L'equip el van formar sis professionals, tres voluntaris i nou conductors.

6. REFLEXIONS SOBRE LA PARTICIPACIÓ ESPANYOLA

Tres anys després dels Jocs Olímpics de Barcelona'92, els resultats obtinguts en el terreny esportiu encara ens fan reflexionar i, d'alguna manera, ens obliguen a extreure diàriament algunes conclusions necessàries per seguir aplicant-les com a actuals.

MEDALLER DELS JOCS OLÍMPICS DE BARCELONA'92

<i>País</i>	<i>Or</i>	<i>Plata</i>	<i>Bronze</i>	<i>Total</i>
EUN	45	38	29	112
USA	37	34	37	108
Alemanya	33	21	28	82
Xina	16	22	16	54
Cuba	14	6	11	31
Espanya	13	7	2	22

Fins a un total de 64 Comitès Olímpics Nacionals (països) guanyadors de medalles.

Amb una participació de 179 CON's (països).

MEDALLER ESPANYOL PER ESPORTS ALS JOCS OLÍMPICS

<i>Esport</i>	<i>Or</i>	<i>Plata</i>	<i>Bronze</i>	<i>Total</i>
Vela	7	2	1	10
Atletisme	2	2	2	6
Judo	2			2
Hoquei	1	1	1	3
Hípica	1	1		2
Futbol	1	1		2
Tir colomí		1		1
Tir amb arc	1			1
Natació	1		2	3
Ciclisme	1			1
Tennis		3	1	4
Piragüisme		2	2	4
Tir Olímpic		1	1	2
Boxa		1	1	2
Gimnàstica		1		1
Waterpolo		1		1
Polo		1		1
Bàsquet		1		1
Rem		1		1
Total	17	20	11	48

MEDALLES D'ESPANYA EN LA HISTÒRIA DELS JOCS OLÍMPICS

<i>Any</i>	<i>Or</i>	<i>Plata</i>	<i>Bronze</i>	<i>Total</i>
París 1900		Tir colomí (individual)		
Anvers 1920		Futbol Polo (equip)		
Amsterdam 1928	Hípica (equip)			
Los Angeles 1932			Vela (monotipus)	
Londres 1948		Hípica (equip)		
Hèlsinki 1952		Tir (pistola lliure)		
Roma 1960			Hoquei (equip)	
Munic 1972			Boxa (mosca)	
Montreal 1976		Piragüisme (K-4)	Vela (470)	
Moscou 1980	Vela (Flying Dutchman)	Atletisme (50 km. marxa)	Natació (100 m. papallona)	
		Piragüisme (K-2 500m)	Piragüisme (K-2 1000m)	
		Hoquei (equip)		
Los Angeles 1984	Vela (470)	Bàsquet (equip) Rem (2 sense timoner)	Atletisme (1500m) Piragüisme (C-2 500m)	

Seül 1988	Vela (Classe Finn)	Tennis (dobles masc.)	Natació (200m. braça) Tir Olímpic (plat)	
Total	4	12	10	26
Barcelona 1992	Atletisme (1500m) Atletisme (20km. marxa) Ciclisme (1km cronom.) Natació (200m esquena) Judo (semilleuger) fem. Judo (lleuger) fem. Vela (470) fem. Vela (Flying) Vela (470) Vela (Finn) Tir amb arc (equip) Hoquei (equip) fem. Futbol (equip)	Tennis (individual) Tennis (dobles) fem. Vela (Europa) fem. Boxa (pes ploma) Atletisme (decatlon) Gimnàstica (rítmica) fem. Natació (waterpolo)	Atletisme (perxa) Tennis (individual) fem.	
Total	13	7	2	22

El fet que l'equip olímpic espanyol obtingués 22 medalles i quaranta diplomes representa una realitat històrica que era impensable per al públic espanyol. Més important encara, és constatar la dispersió de les medalles per modalitats esportives. Fins a dotze esports van ser reconeguts amb medalla (Atletisme, Boxa, Ciclisme, Futbol, Gimnàstica, Hoquei, Judo, Natació, Waterpolo, Tennis, Tir amb Arc i Vela): 14 d'aquestes van correspondre a homes i 8 a dones. A més a més, cal afegir l'obtenció de diplomes olímpics en la pràctica totalitat de les disciplines i els importants resultats aconseguits en els esports de demostració.

Una dada realment significativa ha estat que el nombre d'esportistes espanyols que han participat, tant a nivell individual o com a integrants en algun equip, ha estat de 447 i, entre aquests, 231 han obtingut medalles o diplomes; la proporció és molt significativa. Mai no s'havia produït la situació en què un país millorés un 500% la seva actuació en uns Jocs Olímpics pel fet de ser amfitrió.

Els resultats confirmen, per tant, la fiabilitat d'un sistema de treball que es deriva d'una planificació per objectius a mig i llarg termini i d'un sistema de finançament conjunt i coordinat entre els recursos públics i privats.

L'Estat i el finançament privat han fet un esforç molt valuós. Però és necessari aclarir, per començar, que les finances privades han aportat un importantíssim contingent de recursos que no va ser un complement al finançament públic, sinó un suplement sense el qual no és possible arribar a les exigències que es plantegen als nivells olímpics actuals. L'èxit del sistema s'ha demostrat en el moment en què els patrocinadors han sortit al pas del nostre esport, i només a partir d'aquest moment.

No convé oblidar, per justícia, que l'any 1987 l'esport olímpic espanyol tenia ja un nivell determinat, és a dir, que el programa ADO'92 no arrencava de zero, ni molt menys. Les Federacions Esportives Espanyoles i el Comité Olímpico Español estaven representant el seu paper a l'entorn internacional quasi exclusivament amb finançament públic.

A partir dels Jocs Olímpics de Seül i amb un any de rodatge d'ADO'92, les coses es plantegen de manera més formal. Hi apareixeran conceptes innovadors propis del món de l'empresa i de la iniciativa privada com: programes per objectius, rendibilitat esportiva, imatge pública, nivell d'acompliment, al capdavant, «invertir més i millor».

Aquest canvi en la filosofia i en la cultura de l'esport olímpic espanyol va implantar-se, progressivament i després

de grans treballs, entre els anys 1988 i 1992, la qual cosa ens permet considerar que aquesta ha estat la gran aportació de la iniciativa privada i, en cap cas, hauria de malmetre's. Ara tots els estaments promotors de l'esport saben o poden saber on, com i quan han d'intervenir per aconseguir els seus objectius.